

- Kadın çevirmenleri iki ana eksen üzerinden inceleyen bu çalışma **ilk olarak Türkiye siyasi ve toplumsal hayatındaki dönüşümlere paralel biçimde çevirmen kadınların sektöre girişi, burada tutunma biçimleri ve kendilerine yer açma stratejilerini;**
- İkinci olarak kadınların yayıncılık sektörünün **[eril] sınırlarını ne ölçüde zorlayabildiğini** tartışmaya açacak.

- Yayıncılık sektöründe kadın emeğinin **en yoğun görüldüğü alan çeviridir.**
- Hem dünyada hem Türkiye’de üniversitelerin çevirmenlik bölümlerinden **mezun olanların çoğunluğu kadındır. [%70 oranında]**
- **Niceliksel anlamda erkeklere kıyasla üstün olduğu** açıkken, **yayıncılık sektöründe kadın üretimlerinin etki ve görünürlüğünün paralel biçimde neden gelişmediği** sorusu dikkate değerdir.
- **Örneğin 1955-1983 yılları arasında Türk Dil Kurumu Çeviri Ödülü alan** çevirmenlere bakıldığında, Azra Erhat, Adalet Cimcoz ve Tomris Uyar dışında ödül alanların büyük oranda erkek olduğu bilinmektedir

SLAYT 2-3

- Kadınların **1980'lerde** yayıncılık dünyasına dinamik bir emek gücü olarak girişi,
  - **entelektüel üretim yapabildikleri kurumsal olanakların kaybı**
  - **Tanımlı ve korunaklı istihdam biçimlerinden dışlanan kadınlar ironik olarak, daha özgür ve görece kısıtlanmamış entelektüel üretim biçimlerine ulaşırlar.**
  - **12 Eylül rejiminin getirdiği tutukluluk koşulları**
  - 1980 sonrasında **yeni teknolojilerle sektörün genişlemesi**, kadınların bu alanda daha fazla yer almasını kolaylaştırır.
[Yazarlıktan editörlüğe]

- **1980 sonrası** birçok endüstri yerini **hizmet sektörünün gelişimine** bırakır.
- Genellikle **yarı zamanlı, esnek, evde çalışma ve teknolojiye dayalı** olabilen bu yeni çalışma biçimlerine kadınlar gittikçe daha fazla dâhil olmaya başlarlar.
- **Çevirmenlik, bu yeni çalışma biçimleriyle örtüşüyor hem de entelektüel emeğe dayanmasıyla** hizmetler sektörü içerisinde **özgün bir yer tutar.**

- Çevirmen kadınların **paylaştığı kimi ortaklıklar olsa da mesleği icra edenlerin meslekle kurduğu ilişki birbirinden çok farklıdır.**
- Farklı konumlanışların eğitim ve uzmanlaşma sayesinde ortak bazı kültürel özellikleri olabilsede bunların üretim ilişkilerinde aynı pozisyonu aldığını, artı değerden benzer şekilde pay aldığını ve dolayısıyla **genel sınıf kavramı kriterlerine uygun tek bir sınıfı oluşturduğunu söylemek güçtür** (Wright, 1985: 41-42).
- 12 Eylül sonrasında çevirmenlik mesleğine başlayan **kadınların mesleğe giriş motivasyonlarının bazı benzerlikler taşısa da meslekteki serüvenlerinin ve sektöre dâhil olma ya da tutunma biçimlerinin süreç içerisinde birbirinden farklılaştığını göstermiştir.**
- **Bu gruba dâhil olan insanların geçmişleri birbirinin aynısı olmadığı gibi karşı karşıya kaldıkları güvencesizlik ve kırılganlık halleri de, grubun üyelerinin bunlarla baş etme stratejileri de birbirinden farklıdır** (Standing, 2014: 154).
- Aslında bunun **prekaryaya içkin bir örüntü olduğunu** teslim etmek gerekir.

- İlk olarak, **1980 öncesinde** çeviriyi bir meslek olarak yapan kesimlerin **büyük oranda kolej eğitimi almış, üst sınıf ailelere mensup aydınlar olduğu** söylenebilir. Motivasyonlarının da çoğunlukla **ekonomik bir kaygıdan ziyade siyasi-entelektüel arayışların** bir yansıması olduğu görülmektedir.
- **1980 sonrasında** bir önceki dönemin motivasyonlarını sürdüren küçük bir kesimin yanı sıra mesleğin önemli ölçüde piyasalaştığı ve profesyonelleştiği göze çarpmaktadır.
- Teknolojik gelişmelerle birlikte **yabancı dil öğrenme imkânlarının özellikle son on yılda oldukça genişlemesi ve yaygınlaşması, daha heterojen sınıfsal kökenlerden bireylerin çeviri işini yapmalarının önünü açmıştır.**

4-5 SLAYT

- **1980 sonrası dönem, kadın hareketinin toplumsal bir ivme kazandığı ve kitleleştiği bir dinamiğe sahipti.**
- **1990'lara gelindiğinde bu kez kadınların sol-politik motivasyonlarının yerini feminist gündemler almaya başlar.**
- **Feminist yazındaki gelişmeler yayıncılığı niteliksel anlamda dönüştürür.**
- **1990'larda üniversitelerde kadın çalışmaları bölüm ve programlarının kurulmaya başlanmasıyla "cinsiyet" temel toplumsal kategorilerden biri olarak bilgi üretim süreçlerine dâhil edilir.**
- **12 Eylül sonrasında pek çok muhalifin hüküm giymesi, hapishaneleri de yeni yaşam alanları haline getirdiği gibi uzun tutukluluk halleri mahpusları, kendilerini farklı alanlarda gerçekleştirmeye yöneltir.**

6-7 SLAYT

- **Zorunluluk ve motivasyonlar kadar** çeviri işinin doğasında olan **“esnek çalışma” modelinin beraberinde getirdiği fırsat ve kayıplar ile** bu mesleği icra edenlere dönük toplumsal inşa süreciyle ortaya çıkmış temsil de irdelenmeye değerdir.
- Bu esneklik **işyeri ile evi, özel ile kamusal alanı kesişimsel bir bağlama taşır** ve güvencesizliği de beraberinde getirir.
- **Kadınlar için şüphesiz evde olmanın anlamı çok daha katmanlıdır. Niteliksiz emek gerektiren işler düşünüldüğünde kadınlar ev eksenli çalışmaya geleneksel olarak teşvik edilirler**, bu modelin sağladığı düşük maliyet fırsatı işveren tarafından caziptir. Çevirmen kadınların aktardığı çalışma deneyimi de bu tablodan çok farklı değildir.
- Diğer yandan **mesleğin yoğun konsantrasyon ve dikkat gerektirmesi çevirmenleri çalışmak için kapalı bir mekan arayışına iter**, ancak yayınevlerinin esnek istihdam politikası, diğer bir deyişle çevirmen için herhangi bir çalışma ortamı sağlama sorumluluğu üstlenmemesi evde çalışmayı kaçınılmaz kılar.

SONUÇ YERİNE

- Bazıları 12 Eylül rejiminin koşulları altında sürdürmeye çalıştığı **politik faaliyetlerini entelektüel bir mecraya taşımak amacıyla**, kimi **feminist hareketin ihtiyacı olan bilgi üretimine katkı amacıyla** kimi ise devlet **kurumlarından ihraç edildiği için kendi yetenekleri doğrultusunda** yapabileceği tek iş çevirmenlik olduğu için bu alana girmeyi tercih etmiştir.
- **Motivasyonları farklılaşsa da mesleğin genellikle istikrarlı biçimde yapılmadığı**, dönemsel olarak ve farklı ihtiyaçlar karşısında başvuru, çoğunlukla **geçici ve süresiz yapılan bir iş olarak algılandığı** görülmektedir.
- Öyle ki görüşülen kadınların çoğunluğu doğrudan kendisini “çevirmen” olarak tarif etmeyerek “**çeviri işi yaptığını**” ifade etmiştir. Bu da mesleğin **prekaryaya has karakterine işaret eder**.

- **Tüm bu yalnızlaşma, güvencesizlik ve esnek çalışma biçimiyle ilişkili risklere rağmen** görüşülen çevirmen kadınların yaptıkları işle kurdukları bağın son derece güçlü olduğu, **başkaca tatminlerinin olduğu** söylenebilir:
- **Toplumsal saygınlık ve statü** tesisi
- **Kurumsal, tanımlı ve formel bir iş ilişkisinin dışında olmanın kendilerini görece daha özgür ve bağımsız kıldığı**, “kaderden kaçma duygusu” hissettirdiği (Ayşe Düzkan, kişisel görüşme, 12 Ağustos 2018) ifade edilmektedir.
- **Entelektüel dünyanın doğrudan bir parçası olma** imkânları sınırlanan kadınların bu dünyaya erişmesine vesile olmaktadır.
- Kadın çevirmenleri **yalnızca bir emek gücü olarak düşünmek**, üretilen ürünü (metni) de **salt bir meta olarak görmek yanıltıcı olur. Kadınlar bu üretim sürecini kendilerini yeniden kurdukları bir deneyim** olarak tarif edebiliyorlar.